

Aalholm Kirke, Bramslykkevej 18A, 2500 Valby

Menighedsrådet

Ministeriet for Ligestilling og Kirke
Frederiksholms Kanal 21
1015 København K

Valby, den 25. november 2013

Påtale af misligholdelse af embede for seks provster samt biskoppen i Københavns Stift

Menighedsrådet for Aalholm Sogn skal hermed henlede ministeriet på pligtforsømmelse og tilsidesættelse af god forvaltningsskik i den nu afsluttede sag om kirkelukning med henblik på en tjenestemandssag mod de seks nedennævnte provster samt Københavns biskop.

Sagen om kirkelukning er i det hele taget behandlet fuldstændig forkert, og faktisk alt, hvad der kunne gøres forkert, er gjort forkert og i modstrid med, hvordan man sagsbehandler i offentlig forvaltning. De væsentligste fejl er beskrevet i det dokument, ”Fejl- og konsekvensliste vedr. indstilling til kirkelukning”, som rådet overleverede kulturminister Marianne Jelved på høringsmødet i Kulturministeriet den 28. august 2013.

Sagen om indstilling af Aalholm Kirke til lukning er nu endeligt afsluttet, så vi kunne for så vidt bare være glade og ånde lettet op; når menighedsrådet alligevel beder ministeriet tage sagen op, skyldes det dels, at sagen har stor principiel karakter, dels at det er toppen af ledelsen i Københavns Stift, som tilsyneladende helt bevidst har begået grove ulovligheder, ikke alene ved bagvendt og vilkårlig sagsbehandling og tilsidesættelse af spørgsmålet om habilitet iht. Forvaltningsloven, men tillige ved magtmisbrug og -fordrejning.

Endvidere er det noget utilfredsstillende, at der i forb.m. kirkelukningssagen aldrig blev taget stilling til habilitetsspørgsmålet, igen af principielle årsager. For hele folkekirken ville det være en lettelse at få en endelig udlægning af stykkerne i Forvaltningslovens § 3 om inhabilitet. I ministeriets ledsageskrivelse til indkaldelse af Aalholm Sogns menighedsråd til mødet med kulturministeren den 28/8-13 forsøgte man at sandsynliggøre, at der ikke havde været tale om inhabilitet i sagsforløbet, og på selve mødet blev det nævnt, at der havde været kontakt til Justitsministeriet, inden ovennævnte ledsageskrivelse blev udfærdiget, men for os at se er skrivelsen ”bestilt arbejde”, som ikke bør finde anvendelse ved anden lejlighed og i en bredere sammenhæng. Det bedste ville være, at Folketingets Ombudsmand eller allerbedst højeste retsinstans tog stilling, fordi der fremover givetvis vil komme mange sager i folkekirken, hvor habilitetsspørgsmålet vil få afgørende betydning.

Der er næppe noget at indvende imod, at stiftsrådet tog emnet kirkelukning op på sine møder. Man udpegede da i stiftsrådet heller ingen bestemte kirker til lukning. Så langt så godt. Sagen gik galt, da man pålagde de syv provstiudvalg i Københavns og Frederiksberg Kommune hver at udpege min. én kirke til lukning; galt, fordi stiftsrådet ikke er en myndighed, som kan pålægge provster eller provstiudvalg en sådan afgørelse.

Her er det så, at seks ud af de syv provster kommer på banen ved, at de efterkom en ordre fra en instans, som ikke er en myndighed. Allerede her handlede de ulovligt. For at gøre sagen endnu værre, så manglede der kriterier til at udpege ”lukningsegnede” emner ud fra, ligesom der helt

manglede et demografisk grundlag til at sammenligne ud fra. Efterfølgende udtalte provst Finn Vejlgaard, Valby-Vanløse Provsti, bl.a. på møde med Aalholms Sogns menighedsråd d. 24/11-10, ”at der ikke var nogen særlig årsag til at pege på Aalholm Kirke, men at det var bekvemt.” Næppe den mest saglige begrundelse. Det synes at være ganske vilkårligt, hvad der har ligget af materiale, som medlemmerne af de enkelte provstiudvalg skulle vurdere ud fra, men vi kan i hvert fald fastslå, at det materiale, som var tilvejebragt i Valby-Vanløse Provsti, var så mangelfuldt og usammenligneligt, at udvalget alene af den grund skulle have afvist at tage stilling. Det skulle de desuden have gjort, fordi man på provst Finn Vejlgaards forslag kun diskuterede én kirke, nemlig Aalholm. Og beslutningen blev så, at udvalget pegede på Aalholm Kirke. Udpegningen blev dog gjort betinget jf. notat fra Valby Vanløse Provstiudvalg v/Carsten Albertsen, 20.12.2012: ”... *men provstiudvalgets fortsatte støtte til at tage kirker ud af daglig drift er betinget af, at alle provstier i Københavns Stift er solidarisk i denne proces og peger på mindst en kirke ...*”. Dette skete imidlertid ikke, idet én provst, nemlig Leo Kamstrup, Amagerbro Provsti, nægtede at udpege en kirke i sit provsti. Alligevel forrødte Finn Vejlgaard det mandat, han havde fået af sit provstiudvalg, så han trak ikke sin udpegning tilbage. Det er i sig selv magtmisbrug. Da han siden blev konfronteret med dette i provstiudvalget, nægtede han at sætte punktet på dagsordenen (jf. e-mail korrespondance af 21. – 26. februar 2013 ml. Dorte Viborg, Finn Vejlgaard og Hans Jørgen Lykkebo). Mere magtmisbrug.

Provst Leo Kamstrup, Amagerbro Provsti, har som den eneste af de syv provster i Københavns og Frederiksberg Kommune handlet korrekt ved at afvise at efterkomme et pålæg fra en instans, som ikke er en myndighed. Han afviste desuden at foretage en udpegning i sit provsti, fordi der manglede objektive kriterier for udvælgelsen.

Finn Vejlgaard demonstrerede yderligere sin agt om at praktisere magtmisbrug ved i pressen at udtale, at hvis man ikke kunne lukke en kirke på anden vis, så kunne provstiudvalget bare tage driftsmidlerne fra sognet, hvorved menighedsrådet ville blive nødt til selv at lukke kirken, fordi de ville løbe tør for midler (jf. Lokalavisen uge 1/2012 samt på menighedsrådsmøde i Aalholm den 24/11-2010).

Udover at være præst er en provst den person, som har ansvaret for, at sognene i hans provsti overholder god forvaltningsskik og i det hele taget følger Forvaltningsloven såvel som Menighedsrådsloven. Og i provstiudvalget er han ansvarlig for, at udvalget gør ligeså. Her har man tydeligvis sat ræven til at vogte gæs. Provstiudvalgets medlemmer var hver især inhabile i denne sag, og selvfølgelig ville hvert medlem pege på naboens kirke, ikke deres egen, især når der ingen objektive kriterier eller vurderingsmateriale var tilvejebragt. Selvfølgelig skulle alle provster ligesom Leo Kamstrup have afvist at efterkomme stiftsudvalgets ordre, fordi den var ulovlig.

De seks berørte provster er:

Anders Borre Gadegaard, Vor Frue Provsti

Johanne Haastrup, Bispebjerg-Brønshøj Provsti

Ejgil Bank Olesen, Holmens og Østerbro Provsti

Gert Blak Mogensen, Nørrebro Provsti

Finn Vejlgaard, Valby-Vanløse Provsti

Peter Holm, Frederiksberg Provsti

For provst Finn Vejlgaard er sagen endda dobbelt belastet, fordi han var medlem af stiftsrådet og dermed var med til at give sig selv en ulovlig ordre – jf. Valby Bladet 24/11-10: ”Vi havde i Valby-Vanløse provsti fået den bundne opgave af ... budgetudvalg at indstille mindst en kirke til lukning” – og fordi han efter, at provstiudvalget havde udpeget Aalholm Kirke, i sin egenskab af provst flere gange udtalte, bl.a. på møde med Aalholms menighedsråd d. 24/11-10: ”Aalholm Kirke bliver lukket!” Og når en myndighedsperson konstaterer dette overfor offentligheden, så er det selvsagt, fordi der foreligger en beslutning.

Dvs. at der ikke bare var givet en indstilling, men at beslutningen allerede da lå fast, længe inden den demografiske undersøgelse forelå. Et fait accompli. Der må altså være indgået

underhåndsaftaler med biskoppen, som jo er den eneste ansvarlige, som kunne videregive indstillingerne om kirkelukninger til ministeren. Går underhåndsaftalerne helt op til ministeren? Og er ministeriets embedsværk tillige involveret i underhåndsaftaler og forhåndsløfter? Er der ligefrem givet carte blanche til Københavns biskop?

Da nu biskoppen er bragt på banen, så må det ligge fast, at han har været vidende om sagsgangen fra først til sidst i og med, at han jo er født medlem af stiftsudvalget. Og da han jo fører tilsyn med og er ansvarlig for provsternes virke, men uden at have grebet ind i de begærede ulovligheder, så er han medansvarlig, hvis ikke hovedperson. Selvfølgelig ved og vidste han, at stiftsrådet ikke må virke som et over-menighedsråd (jf. forordet til Lov om stiftsråd), men han har alligevel tilladt dette. Han har selv været med til at efterrationalisere i et forsøg på at give sagsbehandlingen et skin af troværdighed og rimelighed. Han har gjort sig skyldig i de samme forseelser som provsterne og har undladt at påtale deres pligtforsømmelser og misbrug af magt og derved misrøgtet sit hverv som biskop, endog den første blandt ligemænd.

I hele sagen om kirkelukning ser det ud til, at Københavns biskop har kørt et sololøb, idet ingen anden biskop tilsyneladende har bakket op om processen, men tværtimod har de enten tiet eller direkte udtalt, at de ikke vil lukke nogen kirke. Derved har Peter Skov-Jakobsen bragt sig i et modsætningsforhold til landets øvrige biskoper og stifter og altså lagt grunden for splid i den danske folkekirke.

Det bemærkes, at det seneste skrift fra Kirkeministeriet omhandlende kirkelukning, som var offentliggjort, da sagen om kirkelukning begyndte, var *Baggrundsnotat om nedlæggelse og salg af kirkebygninger (...) af 15. marts 2010, dok. nr. 30896/10*, hvori der bl.a. står: ”Det er i praksis utænkeligt at gennemføre en kirkelukning, uden at der ligger et lokalt ønske bagved.” Det er jo ret éntydige ord, men det var alligevel på baggrund af dem, at biskoppen (og stiftsrådet) med alle midler (også de ufine) ville tvinge kirkelukninger igennem. Imod menighedsrådenes ønske.

Magtmisbrug er et stærkt ord, men det er næppe for stærkt her. Biskoppen forsøgte at overtale 17 kirker til at lade sig lukke, og han var immun overfor hørings svarene. Høringsrunderne var ret tydeligt kun en pro forma sag, men dette synes svært at bevise.

Som biskop er han den højst placerede embedsmand i Københavns Stift, hvilket stiller skærpede krav til omhu, tilsyn og overholdelse af god forvaltningsskik, bl.a. vedr. gennemskuelse i processen. Hvorfor nægtede han f.eks. på mødet i januar 2013 med Aalholms Sogns menighedsråd at besvare spørgsmålet? Hvorfor viger han hele tiden udenom at tale om faste kriterier for udpegning? I TV Lorry den 23/4-12 udtaler han direkte herom ”... det beror alt sammen på et skøn.” Altså vilkårlighed! Og vilkårlighed må ikke praktiseres i offentlig administration. Og når biskoppen hævder at der ikke er anvendt faste kriterier i udpegningen, så må man også spørge, hvorfor Amagerland og Bornholms provstier på forhånd blev undtaget fra at skulle udpege en kirke hver. Hvorved udmærkede de sig i forhold til de øvrige provstier? Hvorfor dækker han sig hele tiden ind under stiftsrådets beslutning, når dette organ jo ikke er beslutningsdygtigt i denne sag, men højst kan være rådgivende – hvis de i det hele taget må beskæftige sig med emner som disse? Når han alligevel har kørt målrettet mod at lukke de på forhånd udpegede kirker, som var udpeget på et overordentligt tyndt, mangelfuldt og vilkårligt grundlag, trods talrige argumenter derimod, vækker det mere end mistanke om et fait accompli. Havde han en aftale længere oppe i systemet?

Eftersom kun kirkens minister kan lukke en kirke, må man spørge, om det er med ministeren selv, bispen har en underhåndsaftale? Manu Sareen opfatter åbenbart stiftsrådet som en beslutningsdygtig myndighed i denne sag og udtaler til TV Lorry den 23/4-12: ”Når de har besluttet det, så går jeg ud fra, at det er det rigtige, og det vil jeg selvfølgelig bakke op omkring!” Dermed er der givet carte blanche fra ministeren, og man må spørge, om dette er sket efter rådgivning fra embedsværket i ministeriet efter forhåndsaftale, fordi der var indgået et fait accompli. Og hvem har i så fald indgået denne aftale? Hvis biskop Peter Skov-Jakobsen alligevel ikke har en sådan aftale, så forsøger han at misbruge sin magt. Der er for os at se ingen anden mulighed, og i begge tilfælde har bispen bragt sig i en situation, hvor han ikke bør kunne fortsætte i sit embede.

Det skal understreges, at Aalholm Sogns Menighedsråd ikke kender detaljer i lukningsagen fra de øvrige lukningsudpegede sogne, og vi ved derfor heller ikke, om de øvrige provster er gået lige så groft til værks som Finn Vejlgård. Vi kender heller ikke ordlyden af biskoppens breve til de øvrige sognes menighedsråd. Minister for ligestilling og Kirke Manu Sarens rolle trænger antageligt også til et eftersyn, ligesom embedsværket i ministeriet påkalder sig en vis opmærksomhed. Vi har blot påpeget nogle af de ”uregelmæssigheder”, som vi kender til – resten må være op til ministeriet at opklare.

Det er åbenlyst, at i hele sagen om kirkelukninger indgår habilitetsspørgsmålet som en ingrediens i større eller mindre omfang, for tingene er jo syltet ind i hinanden. Derfor er det også ganske afgørende, at der bliver taget stilling til spørgsmålet af en kompetent myndighed. Men mere afgørende er det, om de nævnte syv personer med Københavns biskop i spidsen, virkelig kan fortsætte i deres virke. Kan folkekirken leve med at være repræsenteret og ledet af personer, som optræder uetisk, amoralsk og efter vores bedste vurdering ulovligt?

Vi beder derfor Ministeriet for Ligestilling og Kirke om at åbne en sag mod de nævnte personer. Kan Aalholm Sogns menighedsråd på nogen måde bidrage med yderligere oplysninger, står vi naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen

Ellen Grubb
formand for menighedsrådet

C.c. Folketingets kirkeudvalg